

Valravn

Bjørn Andreas Bull-Hansen bij Boekerij:

De Viking

Vinland

Het leger van de Denen

Het land van Danelagh

De val van de koningen

Valravn

Bjørn Andreas Bull-Hansen

Valravn

Torstein Jarl moet op zoek naar nieuwe allianties
– maar de Jomsvikingen zijn niet langer welkom
in de hoven van de nieuwe religie.

Vertaald door Annelies de Vroom

Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van Norla

ISBN 978-90-492-0727-4

ISBN 978-94-023-2654-3 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Valravn*

Vertaling: Annelies de Vroom

Omslagontwerp: Koitz Animation & Graphics, bewerkt door DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: © Koitz Animation & Graphics

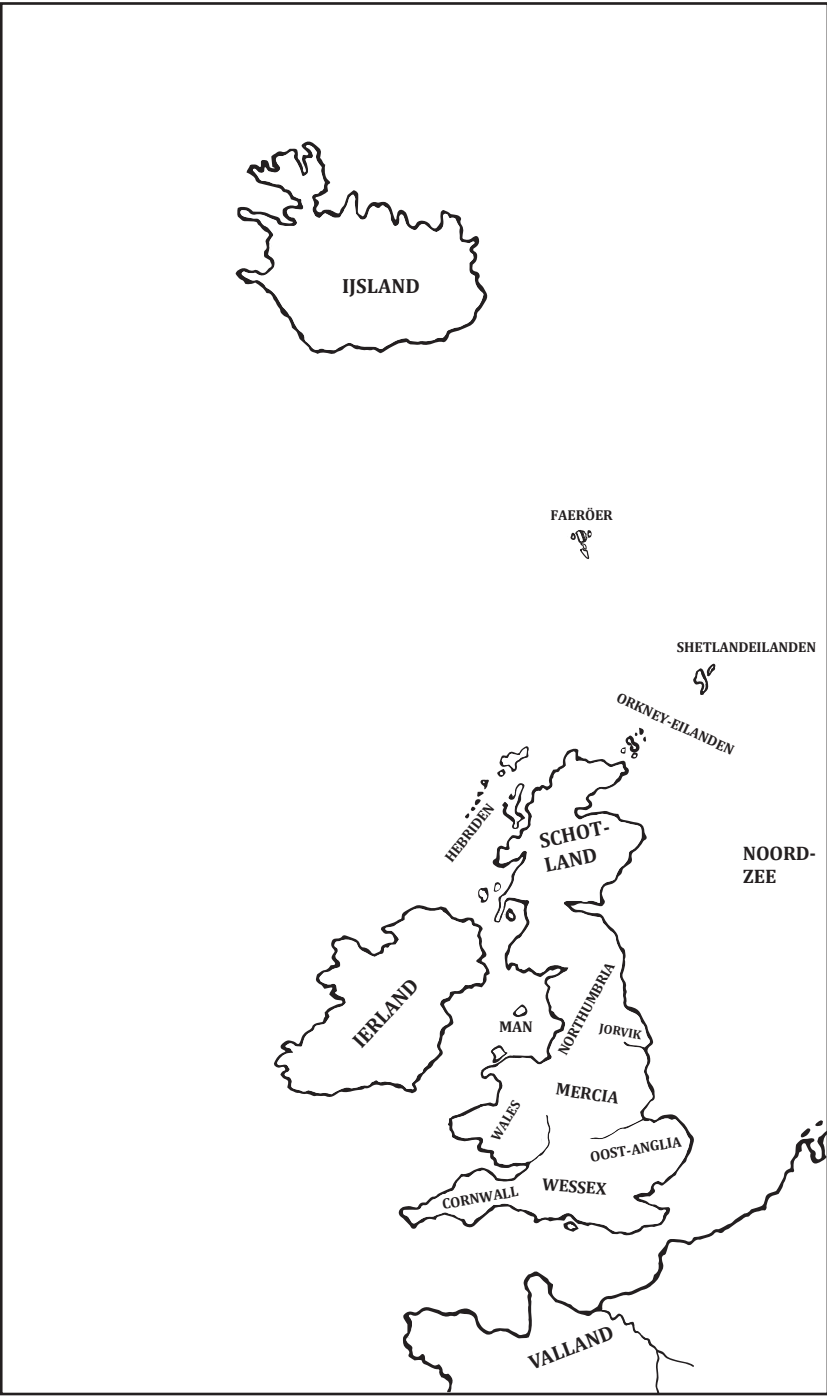
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

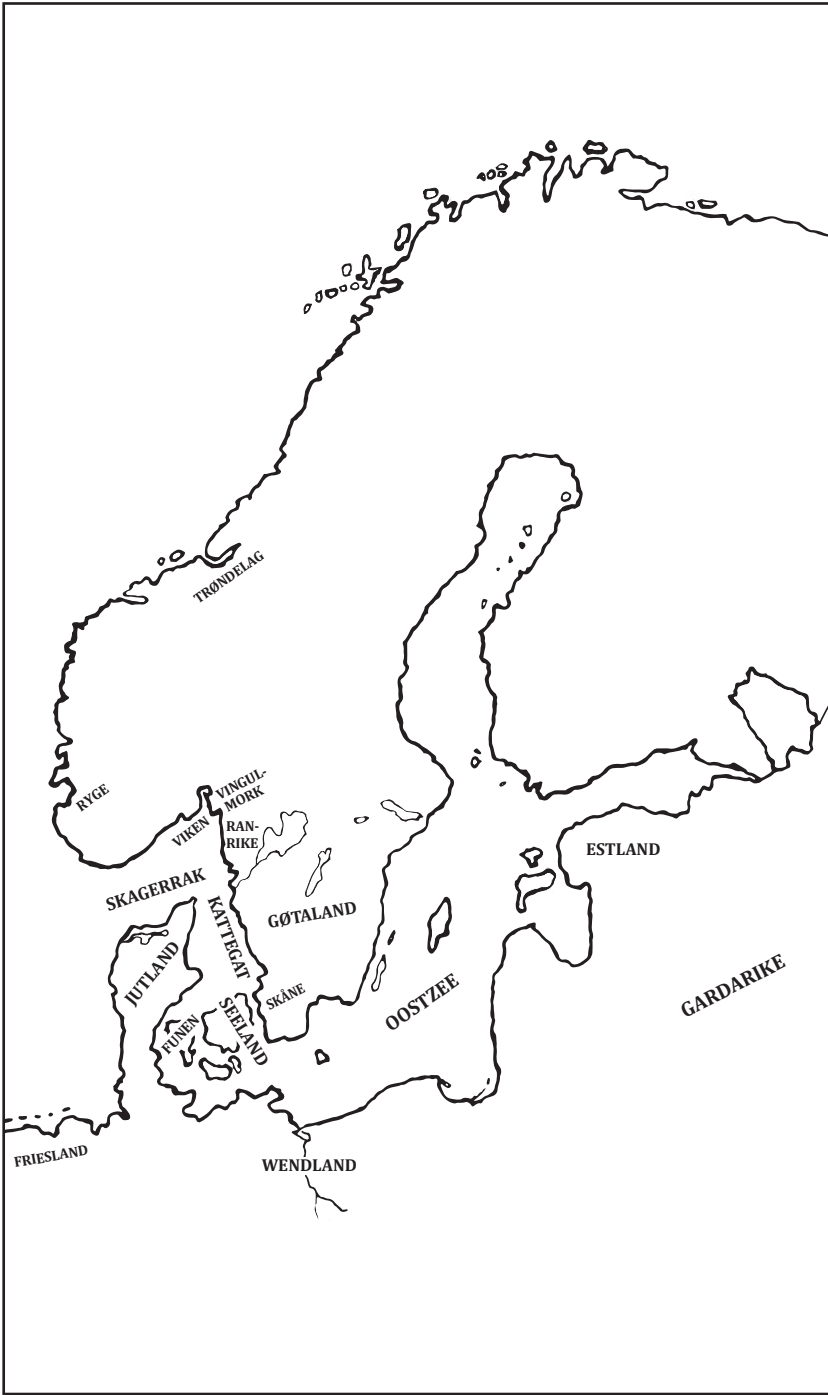
© 2024 Gyldendal Norsk Forlag AS [All rights reserved]

© 2026 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Ik kan de hoefslagen horen. Twee paarden. Ze galopperen door het bos. Langs oeroude taxussen, over de bergkammen met zicht op de vesting waar Knut in de zomer verblijft. Je hoort de hoefslagen op het pad door de velden. Je hoort ze op het erf.

Nog is het slechts in mijn dromen dat ik ze hoor, voordat de slaap verdwijnt en ik weer wakker word in mijn oude, gepijnigde lichaam, dat zo gekweld is door winters en strijd. Nog is mijn tijd niet gekomen. Nog dien ik langer te wachten.

Dan komt de jongen om me op de been te helpen. Ik krijg schoei- sel aan van warme schapenwol voor mijn door jicht vervormde voeten. De wintermantel wordt om mijn schouders geslagen en hij helpt me naar de tafel. Ze zorgen goed voor me, de jongelingen. Wellicht wijd ik een paar woorden aan de tijd dat ik regeerde in Viken, de tijd dat ik jarl werd genoemd. Mogelijk zelfs over de dagen dat ik koning was.

Ik eet de pap die ze voor me zetten. Ik drink bier uit een kroes. Dan wordt het boek voor me gelegd. Wederom zal ik schrijven. Wederom zal ik herinneringen ophalen aan de tijd voor deze. De tijd dat er nog mannen waren die weigerden te knielen voor christenkoningen en de Witte Christus. Woorden over mijn broer zal ik schrijven. Woorden over mijn zoons. En woorden over haar, van wie ik zo innig hield.

1

Bericht over een handverbintenis

Er wordt verteld dat er een wandelaar rond de joeltijd naar Jomsborg kwam in het jaar dat Torstein Hoofdman terugkeerde van zijn tocht naar Viken. Een oude man was de wandelaar, maar waardig en met een forse baard als van een jonge krijger. Hij stond in de hal van de hoofdman bij de vuurplaats en staarde met zijn ene oog in de gloeiende kooltjes. Hij sprak over de Witte God voor wie koningen gouden kruisen oprichtten. Scherp moesten we onze bijlen en zwaarden houden, onze woede dienden we nog in toom te houden. De hoofdmannen deden er goed aan hun leger te behouden, vaders dienden hun zoons bij zich te houden. Nog twee jaar zouden wij Jomsvikingen vrede kennen. Het zouden goede jaren voor ons zijn en we zouden ervan genieten, gelijk we genoten van de lentezon op ons gelaat en de liefkozingen van een vrouw. Want na die twee jaar zouden de wolven weer huilen, de bijlen wederom bloeddorstig zijn en onze scheepsboegen opnieuw bonken op de golven.

Mijn vriend Ogga Bek stond die avond bij me en hij zweeg terwijl de oude man sprak. Evenals mijn mannen en zoons. Sigrid was de enige die het waagde te spreken tegen de oude, eenogige man. Ze bood hem wijn aan en de oude man bedankte en zei dat hij er de

voorkeur aan gaf mede met ons te drinken. ‘Het lijkt me dat hier mannen zijn die de grootste hal willen hebben,’ zei hij. ‘Dergelijke kerels drinken mede.’

Mede werd er ingeschonken voor de oude man, hij dronk de kroes leeg en bedankte. Daarna trok hij de capuchon over zijn hoofd en liep naar buiten. Welp kwam naar me toe en mompelde dat de man waarschijnlijk moest wateren, oude mannen moeten dat immers dikwijls. Maar de oude, eenogige keerde niet terug en de nachtwakers konden vertellen dat hij buiten de poort linksaf was gegaan en het pad had genomen over de heuvel.

Ogga sprak daar vanzelfsprekend de volgende dag over met mij. De ulfhedin meende dat het de Alvader zelf was geweest die ons had bezocht. Mijn zoons stonden die ochtend bij me, we stonden op het erf en schoten pijlen op een strozak. Ik zei Ogga een kruik wijn mee te nemen en te offeren op onze offerplaats en ik dacht dat ik hem beter niet tegen kon spreken. Bjørnar vroeg mij ernaar en ik antwoordde naar waarheid dat ik moeite had te geloven dat de Alvader zelf bij ons op bezoek was gekomen in de hal. Bovendien zal iedere oude man met één oog trachten zich zodanig voor te doen, want waar hij ook ging, het zou goed eten en drinken zijn. Stilaan vergat ik het, want nu waren de dagen kort en de avonden in de hal des te langer en het bier smaakte goed en trouwe vrienden zaten om onze tafel. Sigrid raadde me aan zowel grote boeren als kooplui uit te nodigen voor het joelfeest, want mijn broer was harder tegen hen geweest dan noodzakelijk. Wenste ik in Jomsborg te blijven heersen, dan deed ik er goed aan de inwoners van Wolin gunstig te stemmen.

Dus ik schreef de woorden die ik volgens Sigrid moest sturen en Ulf en Welp roeiden de rivier op en liepen tussen de huizen door terwijl ze mijn aankondiging aan het volk voorlazen. Hij die meer dan een vuist zilver schatting had betaald aan Jomsborg kon in onze hal plaatsnemen en gedurende het joelfeest eten en drinken.

De volgende ochtend werden we wakker met sneeuw. Met de noordenwind was die gekomen en er lag een vuistdiepe laag op de daken en het erf. We klommen de palissade op en tuurden over het bos en de velden aan de andere kant van de rivier waar de schapen van de inwoners van Wolin bijeen stonden en samen over

het besneeuwde winterdek liepen. Ik keek naar de schepen die vastgetuigd op de rivier lagen, de meeste met de boeg aan de steiger gebonden en de ankerlijnen uit. Uit een paar tenten op scheepskedden kringelde rook, er lagen enkele knarren met Saksische koopmannen aan boord. Ze hadden de vuurketels flink opgestookt en verwensten het koude weer.

Daarna reden wij mannen uit. Dat is iets wat veel mannen doen als de eerste sneeuw is gevallen. Het bos is dan wonderlijk stil en de voorouders en goden lijken dichterbij dan ooit. Winabave was bij me en ook Ulf Røde, Ogga Bek en Welp. Mijn zoons vergezelden me uiteraard ook, ze werden nu tot de volwassen mannen gerekend. We volgden de bergkam naar het zuiden en gingen bij het water langs de helling weer naar beneden. Daar zaten we een poos in het zadel te kijken naar de offerplaats. Welp wilde weten of wij ook zouden offeren zoals Ogga had gedaan. We konden immers de offerschaal bij de godenstok van de Alvader zien en die was schoongelikt. We zagen de grijze strook die Ogga rond het lijf van de eenogige had gesnoerd, het was een vingerbrede wolvenpels. Een wonderlijk bloedoffer, meende ik, maar hij was ook een wonderlijk man, de ulfhedin. Ook hij had slechts één oog, gelijk de Alvader. Een speer had zijn ene oog genomen. Een bloedoffer, noemde Ogga het, als hij ernaar werd gevraagd. Een bloedoffer voor Åsa-Thor.

We offerden niet die dag. In de komende dagen zou er voldoende geofferd worden. We reden naar de zuidelijkste punt van de landtong. Daar lieten we ons uit het zadel glijden en keken uit over het water. Voor ons staken nog palen uit het water en nog immer kon je de nok van daken zien onder het wateroppervlak. Dit was het verzonken schiereiland waar mijn broer en ik hadden gediend toen we nog jong waren. Sigvalde had Jomsborg boven op een heuvel laten herbouwen. Dat was een verstandige keuze geweest.

In de dagen die volgden werd alles gereedgemaakt voor de ontvangst van de gasten. Het leek ons Jomsvikingen het best om het feest eerder te laten beginnen dan het volk rondom ons en als laatsten te laten eindigen. Welp en ik zagen erop toe dat er tonnen bier uit Wolin werden gebracht en we kochten ook voldoende mede en wijn. Mede kochten we ook van de Saksische kooplieden die naar ons waren gekomen om die te verkopen. Ze wisten dat mede iets

was waarvoor we goed betaalden. Ze kwamen uit het oosten en boden die te koop aan in een tijd van het jaar waarin veel tonnen reeds leeg waren gedronken. Ulf Røde sprak met hen over wat er gebeurde in Engeland en hij kon me vertellen dat Uhtred was vermoord, maar dat Erik Jarl meteen heel Northumbria had ingenomen en het land met goedkeuring van Knut regeerde. Knut zelf had overigens zowel de adel als de geestelijken aan zijn kant en hij dwong zijn vijanden uit de Saksische adel om te zwijgen, zo niet dan wachtte hun de dood. Hij was een handverbintenis aangegaan met Emma, de weduwe van Ethelred en hij verbleef voornamelijk in de gebieden ten zuiden van Lundenborg en deelde land uit aan zijn trouwe volgelingen waardoor hij geliefd werd bij de Saksen. Bisschop Wulfstan in Jorvik had een tijding laten verspreiden dat het volk moest knielen voor Knut Sveinsson en Emma, en dat het de wil van de Witte Christus was dat hij zou regeren over al het Engelse land, over Jylland, de Deense eilanden, Skåne, de Noorse kustgebieden en het binnenland.

Over dat laatste sprak ik met Sigrid. Als de geestelijken in Engeland wilden dat Knut ook koning was over Noors land, hoe zat het dan met Olaf de Dikke? Moest ik toezien hoe die twee legers tegen elkaar vochten en hopen dat het voor beiden slecht afliep? Of zou Knut, die zonder twijfel veel machtiger was dan Olaf, ook Viken innemen en proberen Bjørn en mij te verdrijven? We hielden Rane, de strijdbroeder van Olaf, als gijzelaar in Skiringssalen en zolang hij daar onder toezicht van mijn broer zat, zou Olaf Viken waarschijnlijk met rust laten. Knut daarentegen hoefde nergens rekening mee te houden.

‘In het voorjaar zeil je naar het noorden,’ zei ze. ‘Dan ga je daarover met je broer praten. Maar ik ken je, Torstein. Maak dat je gedachten met andere zaken bezig zijn, anders zullen de zorgen aan je knagen.’

Ze kende me goed, mijn mooie Sigrid. De moeder van mijn zoons, mijn bekoorlijke vrouw. Bij haar hadden de Asinnen in het donker zitten zingen over ziekte en zwakte. Maar nu was ze weer sterk, mijn Sigrid. En ik dankte mijn goden daarvoor. Ik had haar alle rijkdom beloofd die ze zich maar wenste en de sleutels van de fraaiste hal in Vingulmork. Ik was nu jarl en al mijn land zou van haar zijn als ze oud en grijs was en ik was afgereisd naar vader in

het Walhalla. Ze zou met Ravntor en Bjørnar regeren over het land en als ik langer zou leven dan ik verwachtte, zou ik ons land verdelen tussen mijn zoons en hun zoons. Want dat had ik gehoord, dat er geen grotere vreugde was voor een man die oud van jaren was dan zien dat zijn land bestuurd wordt door zijn nageslacht. Maar nog was ik niet grijs van haar, hoewel mijn baard hier en daar witte strepen had gekregen. Nog steeds was ik in de kracht van mijn leven, ofschoon ik mank liep en geen jonge man meer genoemd kon worden nu ik drie maal tien en zes winters had gezien, als ik het goed uitrekende.

Op de kortste dag van het jaar brachten we een eerste dronk uit op Ylir. Dat was vroeg, want het winterofferen en het joelfeest lieten nog even op zich wachten. Maar ik meende dat het goed was. We hadden Saksische kooplui in onze hal en Ulf vertaalde hun woorden over een afschuwelijk noodweer dat de oogsten in Northumbria had getroffen. Erik Jarl had graan vanuit Trøndelag naar het volk laten brengen.

De Saksische kooplui bleven tot na het joelfeest. Er kwam ook een *volva* uit de Wendische bossen en ik weet nog dat ze een knappe vrouw was. Ze sliep met enkele mannen in het langhuis van Torleif Skald, maar daarover werd pas veel later gesproken, tegen mij zwegen de mannen meestal over dergelijke zaken. Ik had de oude regel weer ingevoerd dat de mannen in Jomsborg geen vrouw in huis mochten hebben, maar ik maakte een uitzondering voor mannen die een handverbintenis hadden of kinderen bij een vrouw hadden. Onder Vagn waren hier ook mannen die jonger dan achttien winters waren, maar dat was iets wat ik niet toestond. Er werd in donkere hoeken gemord toen ik die regel verkondigde, want veel mannen hadden jongere broers of zoons die ze graag in de broederschap wilden.

De proeven maakte ik ook zwaarder. In de jaren dat Bjørn en ik proeven deden om toegelaten te worden, hield ik een pijl tegen met mijn arm en hoewel ik een dergelijke beproeving niet meer eiste, waren de proeven zo zwaar dat alleen de allerbesten en de moedigsten ze konden halen. Ik liet ze in maliënkolder en met hamer en schild van eikenhout vanaf de haven de heuvel naar de poort op

rennen en bij de poort moesten ze zich verdedigen tegen twee mannen met stokken. Daarna moesten ze op het erf gaan staan terwijl mannen te paard recht op hen af reden. Als ze opzijstapten als de paarden aan kwamen gedraafd, werden ze geen Jomsvikingen. Ze moesten worstelen met onze oefenmeesters. Hadden ze deze proeven doorstaan, moesten ze eerst de Witte Christus verwerpen voordat ik ze aan onze tafels wilde hebben. Ze mochten drie maanomlopen bij ons dienen. Als ze dan geschikt bleken, brachten we een dronk op hen uit en noemden we ze broeder.

Tijdens *ylir*, een van de wintermaanden, kwamen mannen naar ons die ook in de broederschap wilden en ik zag erop toe dat ze de proeven deden. Maar ik was voornamelijk bezig met het joelfeest. Ik meende dat het goed zou zijn als het feest zo groots zou zijn dat er in het Wendische land tot aan de Deense wateren woorden over werden gesproken. Het liefst zou ik zien dat de paus in Rome daarover werd bericht omdat we hadden gehoord dat wij Jomsvikingen een doorn in zijn oog waren. We hadden monniken verjaagd, hier mochten mannen offeren voor de oude en echte goden zonder dat ze het gevaar liepen gestraft te worden door christenkoningen. We hadden Sven Gaffelbaard gediend, een man tegen wie de paus veel wrok koesterde omdat hij van het oude geloof was. En we weigerden Knut te dienen, die tegen de wil van zijn vader was ingegaan en zich had laten dopen. Ik stuurde een knarr de rivier op die naar het zuiden stroomt door het land van de Wenden en de mannen moesten aanmeren bij dorpen en boerderijen en skalden en snarenspeelers oproepen naar het feest te komen. Ze zouden rijkelijk worden beloond.

Mijn mannen stelden me niet teleur. Met een goede zuidenwind in de zeilen keerden ze terug en aan boord hadden ze drie skalden, allen Denen. Ook hadden ze vier jonge vrouwen die voor ons konden dansen en zij konden vertellen dat ze onlangs hadden gedanst aan het hof van keizer Hendrik. Eveneens hadden ze een schriftgeleerde meegenomen die al op de eerste avond zonder schaamte voor de hoofdmanzetels kwam staan waarop Sigrid en ik zaten. 'Jij bent Torstein Jarl,' zei hij. 'De man die eerst Torstein Hoofdman werd genoemd. Jij bent een groot man, wordt er gezegd. Ik meen dat een groot man als jij, een krijger en aanvoerder over wie met ontzag wordt gesproken, grootse daden zal verrichten. Jij kunt een kroniek-

schrijver gebruiken.’ Hij was mager en liep ietwat krom. Zijn baard was vol en gevlochten en hij sprak ons aan in fraai Deens hoewel ik het vermoeden had dat hij uit Skåne kwam, naar zijn zangerige uitspraak te oordelen.

Ik vroeg hem of hij dacht dat ik, krijger en Jomsviking, niet zelf in staat was geweest het schrift te leren. Dat maakte hem onzeker, hij keek rond, naar de mannen aan de lange tafels, naar de honden die roken aan zijn broek en tuniek, zoals ze dat met iedereen die de hal in kwam deden. ‘Ik heb gehoord dat je een heel wijs man bent,’ zei de schriftgeleerde toen. ‘Er wordt gezegd dat jouw verstand net zo scherp is als je bijl en dat je in het voorjaar naar het noorden gaat om te regeren over Viken. Daarover zou ik graag dichten en woorden wijden als je me dat toestaat.’

Dat was een antwoord dat me aanstond. Ik vroeg hem ons zijn naam te geven en hij zei dat hij Kalv Hvite heette en dat hij standvastig in de schildmuur zou staan als hij de proeven doorstond. Hij wenste geen andere betaling dan eten en bier.

Kalv Hvite werd later die dag op de proef gesteld en hij bleek zowel sterk achter het schild als onverstoorbaar toen de paarden op hem af draafden. Hij vroeg om een speer en een speer werd hem gegeven, vervolgens wierp hij die in de strozak vanaf de plaats waar wij pijlen schoten. Niet veel mannen hadden zo’n sterke werparm en waren zo trefzeker. Hij werd in dienst genomen en mocht zich bewijzen als Jomsviking, maar ik wist toen al dat hij goed en bekwaam was. Hij leek niet alleen een goede krijger, maar om de waarheid te zeggen kon ik wel een schriftgeleerde gebruiken. Woorden kon ik zelf schrijven en dat deed ik dikwijls, maar meestal betrof het aantekeningen over schattingzilver en zakken graan, hoewel ik niet zelden een onjuiste optelsom maakte en ook regelmatig vergat zaken en getallen op te tekenen. Sigrid was om die reden begonnen me te helpen, maar noch zij, noch ik was een skald. Ik meende dat het goed zou zijn als iemand grote woorden zou dichten over mijn daden.

Het joelfeest was dat jaar goed. Kalv Hvite dichtte over de gastvrijheid in mijn hal. Hij dichtte over mijn kundigheid als krijger en ruiter, als boogschutter en zeevaarder en hij voegde er nog aan toe dat niemand mij kon verslaan met bordspelen, maar dat laatste was

een leugen en meerdere mannen kuchten en de vrijmoedigste staken hun koppen bij elkaar en mompelden dat ik weliswaar moeilijk te verslaan was op het slagveld, maar dat ik in dobbelen noch Koningsstafel erg goed was. Andere machtige mannen zouden daar wellicht narrig van worden, maar mij maakte dat niet uit. Dergelijke spelen hadden me nimmer gelegen, ik kon mijn gedachten er niet bij houden. Steeds dwaalde ik af.

Toen het spek aan het spit werd geregen en het joelbier ingeschonken, gingen mijn gedachten naar wat het voorjaar zou brengen. Ik zou naar mijn broer in Skiringssalen gaan en hij zou mee hierheen komen. Hij was de rechtmatige hoofdman van Jomsborg. Mijn rijk was Vingulmork. Samen met Toke Hoofdman zou ik heersen over de kusten daar en vooral over de vaarweg waar de schepen van Olaf lagen. Hij moest het niet in zijn hoofd halen de rivier weer op te gaan. Ik was ook van plan om mannen het binnenland in te sturen, naar Ring en Rørek om ze onderdak en bescherming aan te bieden op mijn jarlboerderij. Daartoe zou een nieuwe boerderij gebouwd moeten worden.

Toen mijn hoorn werd gevuld, hief ik die en bracht een dronk uit op de Alvader en op Ylir en op eenieder die bij ons zat. Ik dronk flink en lang in de hoop dat het bier mijn gedachten voor een poos zou stoppen. Wellicht dronk ik te snel of was het bier sterker dan ik had verwacht, want al op de eerste avond van het joelfeest werd ik dronken. Ik weet nog dat ik op mijn hoofdmanzetel zat en dat de hand van Sigrid op die van mij lag, ik herinner me het snarenspeel, het gebrul van de mannen en het gelach van de vrouwen. Daarna moet ik in slaap zijn gevallen, want ik stond op het eindeloze zandstrand ten noorden van ons, waar de Oostzee grenst aan Jomsborgs noordelijkste velden. Machtige langschepen botsten tegen elkaar op de woeste zee en er klonk hoorngeschal.

Dat jaar zou het joelfeest in Jomsborg meer dan dertig dagen duren. Dat was zo lang dat mannen naar Engeland, Valland of naar hoofdmannen in Noorwegen konden gaan, verhalen over het feest en weer terug konden keren om een laatste dronk in mijn hal uit te brengen. We kregen aan het eind van het feest dan ook nog veel gasten en zij konden veel vertellen over de jarls en koningen en hun volk. Ik vroeg elk en ieder naar mijn hoofdmanzetel te komen en

vertelde ze dat de Jomsvikingen machtiger waren dan ooit en dat degene die het in zijn hoofd haalde tegen ons te strijden, dom was. Ik liet ze tevens weten dat de man die mij het hoofd van Olaf zou brengen, rijkelijk beloond zou worden met een langschip waarop acht kisten gevuld met hakzilver zouden staan. Sigrid had me aangeraden dat te zeggen. Ik was trots, misschien trotser dan goed voor me was, want ik had immers beloofd dat ik Olaf eigenhandig een kopje kleiner zou maken. Maar Sigrid vond dat ik niet beschimpt zou worden als een ander hem naar de hallen van Hel stuurde.

Maar niemand kwam met Olafs hoofd. Hoewel er tijdens de *brageskåls* op dit joelfeest vele moedige woorden werden uitgesproken en vele mannen beloofden het hoofd van Olaf voor me af te hakken, gebeurde er weinig. Ylirs maan verbleekte, sneeuw viel over Jomsborgs hallen en de langschepen. Toen vanuit het zuiden mild weer kwam aan gedreven, voeren de gasten die over zee waren gekomen uit en de Wenden voeren de rivier af en het rumoer in de hallen verstomde. Toen kwam er opnieuw koud weer, winter greep Wendland en het ijs sloot de toegang tot de haven.

Een strenge winter werd het. Hij leek donkerder dan anders en ik had een zwaar gemoed. Dikwijls miste ik Halvor, want hij wist altijd woorden te vinden die me uit de duisternis trokken. Maar Halvor zat in de hal van de Alvader en noch Ogga Bek, noch de pas aangekomen Kalv Hvite had Halvors gave van het woord, meende ik. Woorden hadden ze genoeg en dikwijls stonden ze bij de vuurplaats te vertellen over de zoons van Odin en de daden van Åsa-Thor. Ogga Bek had veel kennis over onderaardse wezens en nachtelven en hij kon ons veel vertellen over de schaduwwereld waarin ze zich bevonden. Dergelijke verhalen deden me niet beter voelen. Ik had eerder behoefte aan lichtere, mildere zaken, vond Sigrid.

Daarin had ze gelijk. Maar ook dat jaar diende het voorjaar zich aan. Wederom blies er een milde wind door de beuken die voor de vesting stonden, maar niet voordat de winter een leven van me nam. Na het joelfeest werd Hutten ziek en we dachten eerst dat hij niet zoveel had moeten eten en drinken, maar de oude Schot lag onder dekens en huiden en zo bleef hij een maanomloop liggen. Hij stond alleen op om naar de kakschuur te strompelen. Ogga zorgde voor hem, hij was immers een seidman. Ik liet ook een

seidman uit Wolin komen, maar niemand kon mijn oude leermeester helpen. Ogga zei fluisterend tegen me dat de jaren begonnen te tellen en dat ze niets konden doen. Een ochtend lag Hutten dood onder de dekens, zijn hand hield de armstomp stevig vast alsof hij me wilde herinneren aan de wraak die ik hem had beloofd. Want ook dat was de schuld van Olaf.

We zeilden tijdens de eerste voorjaarsmaan uit. Ik gaf leiding aan vijf schepen en op elk schip zaten vijftien grijsbaarden en vijftien jonge mannen. Ik liet de sterkste krijgers achter in Jomsborg voor het geval de vijand tijdens onze afwezigheid Jomsborg zou aanval-len. We namen de honden van Bjørn aan boord, want het waren goede honden en ik meende dat mijn broer het moest missen ze om zich heen te hebben. Er werd geschreven dat ik Ravntor over de vesting liet heersen, maar dat is een leugen. Het was Welp, de jarlzoon van de Orkney-eilanden, die over Jomsborg heerste toen ik wegzeilde en hij had de opdracht gekregen overleg te plegen met Sigrid. Ravntor kreeg tegelijkertijd van mij zijn eerste opdracht. Hij diende met een paar man naar het zuiden te gaan om met de boeren daar afspraken te maken over bomenskap. Ik wenste dat er rechte stammen klaarlagen als ik terugkeerde en ik wilde flinke tonnen met teer hebben.

Bjørnar kreeg ook een opdracht voor de tijd dat ik weg was. Hij moest toezicht houden op het bos op de heuvel waarop de vesting stond vanaf het pad dat naar het verzonken schiereiland bij Wolin liep. Hij moest erop toezien dat niemand bomen omhakte. Ik zei Winabave en een paar andere mannen dat ze met hem mee moesten gaan zodat hij met niemand in de problemen kon komen, mocht iemand uit Wolin het in zijn hoofd halen ons bos te betreden met een bijl. We hadden veel hout nodig, maar dat moest niet uit het bos op de heuvel komen. Ik hield van dat bos en reed daar dikwijls met mijn zoons.

Dat ik mijn jongens niet meenam op de tocht, kwam natuurlijk omdat ik strijd verwachtte. Viken was groot en hoewel Bjørn toezicht hield over de fjord naar het noorden, was het niet eenvoudig volledig overzicht te hebben over de schepen verder naar het zuiden. Er was een vaarweg naar het Deense vaarwater en de rivier die leidde naar het land van de Zweden voor schepen die snel naar het

land van de Rygekoning wensten te gaan. Met een gunstige wind kon je in een nacht van de zuidpunt van Noorwegen bij de noordelijkste punt van Jylland komen. Ik verdacht Olaf ervan dat hij naar de Deense Harald Sveinsson was gegaan om een verbond met hem te sluiten. Harald mocht zijn broer Knut niet en hij zou er wel bij varen Olaf en zijn volk aan zijn zijde te hebben. In hoeverre het goed voor ons was om Harald als vriend of vijand te hebben, daar was ik nog niet uit. Maar schatting en tol zou hij niet van ons ontvangen. Als we met dergelijke eisen werden tegengehouden, zou hij strijd ontvangen.

We zeilden ten westen van Sjælland, dat was een betere vaarweg dan via de zee-engte in het oosten. We zagen die nacht geen schepen op zee en we waren al voor zonsopgang bij Svolder. Die ochtend viel er sneeuw die weldra overging in natte sneeuw en regen. Daarna ging de wind liggen. De mannen moesten hun zeemanskisten tevoorschijn trekken en gaan roeien.

Ik had op deze tocht goede mannen bij me en onder de beste waren Ulf Røde en Ogga Bek. Over de Saks kan ik zeggen dat hij in strijd of aan de riemen niet achterbleef bij ons noordelingen. De monniken die schreven dat hij mijn broer en mij trachtte te bekeren tot de Witte Christus liegen. Monniken liegen over zoveel. Over Ogga Bek dus ook. Hij gaf leiding aan de ulfhednar, de wolvenkrijgers die nu vechten voor Jomsborg. Zelden zag je betere en moedigere mannen op het slagveld of tijdens een pijlenregen. Twee ulfhednar had ik meegenomen, een noorderling met de naam Tann en een Goot die zich Ettalf noemde toen vreemdelingen naar zijn naam vroegen. Hij had een hele zomer in zijn eentje aan de oostkust van het land van de Zweden op een eilandje in zee geleefd. Zijn vader werd gedood door christenmannen, vertelde hij, en zelf werd hij op het eilandje gezet om daar van de honger om te komen. Maar hij overleefde en werd uiteindelijk aan boord genomen door slavenhandelaars. Daar kreeg hij een slavenring om zijn nek. Maar Ettalf doodde in de eerste nacht de hele bemanning, zeilde het schip het Kattegat uit naar Erling Skjalgsson, want de Rygekoning stond erom bekend dat hij slaven hun vrijheid teruggaf. De slavenring werd afgedaan en daarna was hij naar het noorden getrokken om onder Erik Jarl te dienen die zelf tot de ulfhednar behoorde en een ulfhedin in dienst had. Daar kwam hij Ogga Bek tegen. Toen Ogga,

enkele jaren later, de ulfhednar verzamelden om mij en Bjørn te helpen in onze strijd tegen Olaf en Rane, was Ettalf een van de mannen die bij hem was.

Zoals gezegd, had ik goede en moedige mannen bij me op deze tocht. Geen jarl kon zich betere mannen wensen. We waren al snel in Viken en zeilden eerst ten oosten van Riseballene – de Reuzenballen – de eilanden die midden in de fjord liggen ten westen van het schiereiland waar Bjørn en ik zijn opgegroeid. Niet ver daarvandaan stond de hoofdmanhal of wat daar nog van over was. Ik stond lang op het dek te staren en liet de schepen dicht langs de kust varen, want ik wilde weten of er nog mensen woonden. Maar stemmen hoorde ik niet en ook geen hamerslagen op aambeelden. We roken geen vuur van vuurplaatsen. Dus we namen een westelijker koers aan, staken de fjord over en legden aan bij een steiger. Het schip van Rane lag daar voor anker, grotere skeiden zag je zelden. Langschepen lagen voor anker aan de steigers in de baai. Bjørn, Frøydis, de jonge Sigvar en een handjevol mannen stonden op de landtong toen we aanmeerden. Bjørn was gekleed in een rode broek en een knielange, gele tuniek met zijden biezen, zo herinner ik me dat. Frøydis was ook fraai gekleed in een jurk van linnen met een strak lijfje waardoor ze er vrouwelijker uitzag dan ik me haar herinnerde. Een ketting van barnstenen om haar hals en zilveren spelden glommen op haar borst.

Ik liet de honden van mijn broer los. Er kwam een lach op zijn gelaat, hij ging met zijn hand door hun vacht en lachte luid. Daarna vertelde ik hem dat Hutten dood was. Bjørn greep daarop zijn nek en wiegde met zijn hoofd. Dat was geen goed nieuws, zei hij. Maar het was een troost dat hij de laatste jaren bij mij had gewoond en dat het hem aan niets had ontbroken.

Bjørn beloofde te drinken op de oude Schot en hij zou ook een dronk op hem uitbrengen als Toke terugkeerde. Toke Hoofdman was in Grenland, hij was schatting aan het innen op de noordelijkste boerderijen. Hij was daar dikwijls om op te scheppen tegenover de boeren en te drinken met Arnur, die ik opdracht had gegeven om in het noorden toezicht te houden.

Toen we in de hoofdmanhal zaten, aten we gebakken spek en de gezellen schonken bier voor ons in. Bjørn toonde me de hoek waar

de oude Rane zat, de oude krijger had een slavenring om zijn nek met daaraan een ketting die naar een dakbalk liep. Zijn gelaat vertoonde nog steeds de littekens van de slagen die Ravntor hem had toegebracht. Hij had een stoel in de hoek en er waren huiden en kleden op de vloer gelegd. Rane zat op de stoel toen we bij hem kwamen, hij had een grote houten mok in zijn handen en dronk daaruit terwijl hij ons opnam. Daarna begroette hij me. ‘Torstein Jarl, jij komt uit Jomsborg,’ zei hij, en ik antwoordde dat hij daarin gelijk had. ‘Jouw broer is een goed mens,’ zei hij toen. ‘Hij zorgt dat ik alles krijg, behalve dan mijn vrijheid.’

Bjørn ging daar niet op in, maar later die avond vertelde hij me dat Rane had aangeboden hem te dienen. Als we de slavenring maar weghaalden, zou hij naast ons staan in onze strijd tegen Olaf. Bjørn vertelde het met een grijns en we dronken daarna goed en aten ons vol. Frøydis vroeg naar Sigrid en mijn jongens en ik antwoordde dat ze het goed hadden.

We bleven dat voorjaar niet lang in Viken. Bjørn had de ochtend na onze aankomst woorden voor me. We zaten bij de vuurplaats in Tokes hal en staarden naar de kooltjes. Bjørn had lang en goed nagedacht over onze afspraak en als ik er niets op tegen had dan moest ik deze zomer, herfst, winter en het volgende voorjaar ook heersen over Jomsborg. Olaf had een boodschapper gestuurd en Bjørn gevraagd Rane vrij te laten, maar Bjørn had woorden laten optekenen en die had de boodschapper meegekregen voor de christenkoning. Viken zou het land van Torstein Jarl moeten zijn en daar mochten monniken noch Olafs schattingeisers komen en ook mocht hij zijn ‘gasten’ of zijn krijgers niet sturen. We zouden heersen over al het land tot aan een dag rijden vanaf de kust en het alleenrecht hebben schatting te heffen in Skiringssalen, Tønsberg en alle andere handelsplaatsen, samen met alle boerderijen. Dat waren de eisen van mijn broer. ‘Ik heb laten optekenen dat de Jomsvikingen al het Noorse vaarwater zouden veroveren als hij Viken niet met rust liet. En dat zouden we doen met het hoofd van Rane genageld aan de mast van het schip dat we van hem hadden gestolen. Die woorden kreeg de boodschapper mee. Dat was alles. Sindsdien hebben we geen schepen van Olafs mannen gezien.’

Bjørn hoefde niet meer te zeggen. Ik begreep wat hij dacht. Ik

had een grote afkeer van Olaf en ik had wraakplicht. Ik ontstak sneller in woede dan mijn broer en ik stond erom bekend dat ik monniken met vuistslagen en een schop onder hun kont van mijn land liet verjagen. Misschien was het zo dat een man zoals ik beter op zijn plaats was in Jomsborg dan in Viken.

Ik antwoordde Bjørn dat ik terug zou keren naar Jomsborg en de zomer zou gebruiken om na te denken. Ik wilde graag jarl over Vingulmork worden en het liefst over heel Viken. Bjørn knikte daarop en wenste me een goede vaart.

Er wordt gezegd dat als je een goed man ontmoet dat je hem dan geschenken dient te geven, want goede mannen zijn schaars. Ik had goede mannen aan boord en ik had goede mannen in Jomsborg. Standvastig in de schildmuur waren ze en trouw en moediger dan menig man. Ten oosten van de noordpunt van Jylland zagen we twee schepen en ik was eerst van plan deze schepen aan te vallen. De mannen moesten de schoten vastzetten en zich klaarmaken voor de strijd. Op blote voeten en met bijlen en zwaarden hamerend op de schilden stonden ze op de scheepsdekken toen we de vreemde schepen naderden. De bemanning zag wie we waren. Ze zagen de ravenbanieren in de mast en dachten dat we van Jomsborg kwamen, want alleen Jomsvikingen waagden het met oorlogsschepen in Deens vaarwater te komen. Maar ze hieven geen wapens en riepen geen woorden naar ons, geen woorden over barmhartigheid of genade. Dus ik meende dat het verkeerd was om hen aan te vallen. Maar we vertrokken niet, want ik wilde weten waar ze vandaan kwamen.

Ze kwamen van Erling Skjalgsson, konden ze vertellen, en ze waren ook in het noorden geweest, naar Lade. Olaf verbleef daar nu. Hij had vele schepen, ze hadden er vijftig, misschien wel zestig, in de haven gezien. De mannen kwamen zelf uit Trøndelag, maar hadden de winter bij de koning van de Zweden doorgebracht. Ze waren daarna naar Viken gegaan met een berichtenstok aan Olaf dat Viken Zweeds gebied diende te worden. Olaf had daarop geantwoord dat de koning van de Zweden Viken kon krijgen als hij beloofde dat hij Torstein Jarl zou doden. Ik was een voortdurende ergernis voor Olaf, vertelden de mannen. Er stond een prijs op mijn hoofd. Degene die het bij Olaf bracht zou het gewicht van mijn hoofd in goud krijgen.

‘Jullie kunnen vertellen dat er ook een prijs op het hoofd van die ellendeling van een Olaf staat,’ zei ik. ‘Kisten met zilver zal hij krijgen die me zijn hoofd brengt. En een langschip hoort daar ook bij. Alsmede de kameraadschap van de Jomsvikingen. Dat is behoorlijk veel, ben ik van mening.’

Ik liet de Trønders vertrekken. Er zijn mannen die me hebben gezegd dat ik ze had moeten doden, maar dat zou een laffe daad zijn, die me zou achtervolgen. Een man van laffe daden was ik nimmer geweest en was ik ook niet van plan te worden.

Toen ik dat voorjaar terugkeerde in Jomsborg, begon ik terstond met het bouwen van een havenvesting. Ravntor was naar het zuiden getrokken voor hout. We hadden veel palen nodig om een palissade te plaatsen die zo sterk en groot moest worden dat onze hele vloot beschermd werd. Ik had al uitgedacht hoe die eruit moest zien. Aangezien Jomsborg op een heuvel lag op een pijlschot afstand van de rivier waarop de schepen voor anker lagen, moesten er geulen gegraven worden vanaf de vesting tot de oever. In deze geulen diende een houten wand geplaatst te worden. Het zuidelijkste deel van de houten wand moest doorlopen tot in de rivier en een boog vormen om de haven. De noordelijke loop van de rivier die naar Wolin en de zee stroomde was te ondiep, vijanden konden deze rivierarm niet vanuit zee nemen. Ze waren genoodzaakt de rivierarm ten westen van ons te nemen en van daaruit over het binnenmeer ten oosten van ons te varen om dan uit te komen op de rivier die langs Jomsborg stroomde. Er zou een houten wand komen waarachter onze schepen zouden liggen en tegelijkertijd zou er een platform komen waarop onze boogschutters konden staan om de vijand te beschieten terwijl ze beschermd werden door de wand. Ik zou een opening naar het noorden houden, kijkend vanaf de heuvel zou die links liggen. Welp meende dat daar een poort moest komen, maar ik vond dat te veel werk dus dat moest wachten.

De grond was ontdooid dus ik stuurde een bericht naar Wolin en verderop langs de rivier dat mannen die wilden komen graven betaald zouden krijgen in zilver en bier. Weldra kwamen jongens van de boerderijen en boeren die me slaven wilden lenen, maar Sigrid stuurde direct een paar mannen naar deze boeren. Ze zouden beter moeten weten, kregen ze te horen. Torstein Jarl kon in woede